

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs I. Vtrum amor sit proprium nomen Spiritus sancti. art. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

capitulum, quod est Pater, & quod est Filius: nec inde sequitur Filium esse Patrem, eod quod spirator, communicabile quid supposito Patris & Filij, & ex identitate duorum suppositorum: cum aliquo communicabili non sequatur identitas suppositorum inter se. Similis difficultas est de hac propositione, *Pater & Filius sunt unus Deus, qui est Pater*: quæ proculdubio est vera, pronome, qui, referente Deum: nam vnus numero Deus, qui verè dicitur de Patre & Filio, re vera est Pater. Neque inde sequitur, Filium esse Patrem: quod ex identitate Patris & Filij cum natura diuina non sequitur identitas Patris & Filij inter se, propter communicabilitatem naturæ diuinæ.

Circa responsonem ad quintum aduerte, hanc, *vnun principium Spiritus sancti est Pater & Filius*, esse veram: tum quia principium Spiritus sancti supponit immediatè pro spiratore, cui conuenit, vt sit Pater, & Filius: tum etiam quia indistinctè & quasi vnica suppositione supponit pro Patre & Filio, tam si coniunctim, quam si diuisim spectentur, vt explicauimus.

DISPUTATIO VI.

Vtrum Pater, quatenus principium Filij, & Filius quatenus principium Spiritus sancti, sint plura principia.

Superest examinemus, an saltem quatenus Pater est principium Filij per intellectum, & Filius est principium Spiritus sancti per voluntatem, Pater & Filius sint plura principia. Pars, quæ affirmat, suadet potest. Primò, quia Pater & Filius sunt duæ personæ: & Pater producit generando Filium, per intellectum, Filius verò producit spirando Spiritum sanctum per voluntatem: ergo si eo modo spectentur, sunt plura principia.

Pars affirmans suadetur. Primò.

Secundò.

Secundò, vt nomen substantiuum dicatur pluraliter, satis est pluralitas significati formalis ac suppositorum: atqui Pater & Filius sunt distincta supposita, & principium est nomen substantiuum, significatumque formale illius est diuersum in Patre, & Filio: quippe cum in Patre sit paternitas, aut potentia ad generandum, & in Filio sit spiratio, aut potentia ad spirandum: ergo sunt plura principia comparatione Filij & Spiritus sancti.

Tertiò.

Tertiò, si Filius, vt principium Spiritus sancti, & Pater non essent plura principia, sed vnun idemque principium, tunc Filius esset principium, quod est principium Filij quandoquidem esset illud vnū principium, quod est Pater & Filius, ac proinde esset principium sui ipsius, quod est absurdum.

Pars negans approbatur.

Pars nihilominus, quæ negat, vera est, nempe Patrem & Filium, eo modo spectatos, non esse plura principia secundum rem, sed vnun re, & plura solum virtute. Quæ probatur primò, quoniam in diuinis omnia sunt vnun, inter quæ non obstat relationis oppositio: sed Filius, vt est principium Spiritus sancti, & Pater, quæ Pater, non opponuntur relatiuè, vt art. 2. ostensum est; ergo eo modo spectati, non sunt plura principia, sed vnun re, & plura solum virtute. Secundò, principium est nomen substantiuum, & formale principij in Filio est spiratio actiua, aut vis ad spirandum, in Patre verò, comparatione Filij, est paternitas, aut potentia generatiua; sed spiratio actiua & paternitas vsq; spiratiua & potentia generatiua, non distinguuntur inter se, nisi virtute, vt ex hætenus dictis patet: ergo Pater & Filius sunt vnun principium secundum

rem, & plura virtute dicitur. Consequentia est manifestata, quia vt nomen substantiuum verè dicatur in numero plurali, prorsus requiritur pluralitas significati formalis. Tertiò, Filius est principium Spiritus sancti, quatenus est spirator, sed licet Filius, quæ Filius, distinguitur realiter à Patre, attamè, quatenus spirator est, ab eo minime distinguitur realiter, sed solum virtute: ergo Pater & Filius vt principium Spiritus sancti, sunt vnū tantum principium secundum re, & plura solum virtute. Quartò confirmatur hoc ipsum ex Anselmo in lib. de Spiritu sancto. cap. x. vbi ait: *Neque tamen duo constemur principia, vnun Patrem ad Filium, alterum Patrem & Filium ad Spiritum sanctum: sicut non credimus alium Deum Patrem de quo est Filius, & alium Deum Patrem & Filium de quo est Spiritus sanctus: quomnis de eodem Deo, sine de eodem principio, suo quisque modo sit, alter scilicet nascendo, alter procedendo.*

Ad primum ergo argumentum in contrarium neganda est consequentia: tum quia licet Pater & Filius sint duæ personæ, pater tamen & spirator non sunt duæ personæ, sed idem secundum rem: Filius autem non est principium Spiritus sancti, nisi quatenus spirator est, quo pacto non distinguitur realiter à Patre: tum etiam quia significatum formale principij, in Patre & in Filio non distinguitur realiter, sed virtute dumtaxat, vt ostensum est: verò, vt nomen substantiuum verè enuncietur in numero plurali de aliquibus necessaria est illis pluralitas significati formalis. Propter has duas rationes principium Filij, creaturarum in diuinis non sunt etiam plura principia, sed vnun tantum.

Ex his patet quid respondendum sit ad secundum: significatum namque formale principij non est diuersum in Patre & Filio, nisi solum virtute. Adde quod licet Filius, quæ Filius, & Pater sint distincta supposita, non tamen Filius, quæ spirator, est & Pater: quod tamen necessarium erat, vt argumentum vim haberet.

Ad tertium dicendum est, Patrem & Filium, eo modo spectatos, esse vnun principium re, & plura virtute: quare quia solum conuenit Filio, vt sit principium Spiritus sancti, quoad rationem spiratoris: non verò quo ad rationem genitoris, quæ est solum in Patre, solumque virtute distinguitur à ratione spiratoris, non sequitur Filium esse principium sui ipsius.

QVÆSTIO XXXVII.

De nomine Spiritus sancti, quod est amor.

ARTICVLVS I.

Vtrum amor sit proprium nomen Spiritus sancti.

CIRCA hunc articulum quæ diximus q. 27. art. 3. Quæadmodum in humanis, & propter vocabulorum penuriam, & quia quæ ad voluntatem spectant nos magis latent, quàm pertinentia ad intellectum, amor dicitur non solum actus voluntatis, quo formaliter diligimus, sed etiam terminus, seu qualitas, quam diligendo producimus: quoque in diuinis amor dicitur, non solum actus voluntatis, quo tres personæ denominantur formaliter diligere, sed etiam terminus à Patre & Filio diligendo productus, qui est persona Spiritus sancti: æquiuocè tamen. Amor ergo in hac secunda acceptione dicitur in diuinis personaliter, estque proprium

proprium nomen Spiritus sancti, significans spiratum, productumve diligendo: ac proinde relatum quid ad producens ac spirans. In prima vero acceptione dicitur essentialiter, estque commune nomen tribus personis diuinis.

Diligere & essentialiter & notionaliter accipiuntur.

Illud insuper est animaduertendum cum D. Thoma in diuinis, amare, seu diligere, interdum sumi essentialiter, vt significat actum, quo tres personae amant ac diligunt: interdum vero, propter rationes paulo ante tactas, sumi notionaliter, vt significat idem quod spirare, seu amando producere: quomodo conuenit solis Patri & Filio, sicut dicere proprium est Patri.

Intelligere an sumatur notionaliter.

D. Thomas hoc loco docet, intelligere non sumi notionaliter, sed solum essentialiter in diuinis: actum vero notionalem intellectus appellari dicere, id est, intelligendo procedere. Quamuis autem non desint, qui vsurpent vsurparive interdum censent, intelligere notionaliter, est tamen notanda doctrina D. Thomae, iuxta quam censet esse loquendum.

ARTICVLVS II.

Virum Pater & Filius diligant se Spiritu sancto.

PROPOSITIONEM hanc, Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto, affirmant Augustinus 9. de Trinit. cap. 5. & vt videtur, Hieronymus super Psalm. 17. vbi ait, Spiritus sanctus neque Pater est, neque Filius, sed dilectio, quam habet Pater in Filio, & Filius in Patre. Bernardus quoque sermone 2. in festum Pentecostes, Spiritum sanctum appellat firmissimum & indissolubile vinculum gloriosissime Trinitatis. Et sermone 8. in Cantica vocat eum osculum Patris & Filij, in diuiduamque illorum amorem.

Pater est sapiens sapientia genita, est falsa propositio & ab Aug. retractata.

Magister vero in 1. d. 32. difficile admodum reputat hanc quaestionem, quod tam ipse, quam plerique alij difficilem arbitrentur defendi posse veritatem illius propositionis. Maxime cum hanc aliam, Pater est sapiens sapientia genita, illi alteri persimile, retractauerit Augustinus 1. lib. retract. cap. 26. cum eam lib. 83. quaestionum q. 23. afferuisset. Cu enim sapere in Patre sit quippiam essentialiale, idemque cum suo esse: essentialia autem Pater habeat a se, & non a Filio, non est concedendum Patri sapere Filio suo sapientia genita, sed sapere sapientia essentiali communi tribus personis, quam Pater a se habet.

Varia sententia.

De hac re variae sunt sententiae. Quidam arbitrantur propositionem illam falsam esse, fuisseque retractatam ab Augustino in alia ipsi simili. Quod alius non placet: tum quod consueuerit Augustinus retractare in se ipsis eas propositiones, quas falsas esse arbitratum: tum etiam quia licet ea ratione fuerit satisfactum Augustino, non tamen Hieronymo, & Bernardo.

Alij censent, propositionem illam esse veram, licet improprie, in hoc sensu, Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto, id est, diligunt se amore essentiali, qui appropriatur Spiritui sancto. Huius sententiae est Durandus in 1. d. 32. q. 2. quae tamen alijs non placet: quia pari ratione esset concedendum, Patrem & Filium esse bonos Spiritu sancto, id est, bonitate, quae appropriatur Spiritui sancto, quod tamen non conceditur. Possent nihilominus respondere, si Sancti viri hanc quoque in sensu improprio, quemadmodum illam aliam, protulissent, simili quoque modo concedendam, exponendamque fuisse.

Molina in D. Thom.

A se: quia tamen locutiones impropriae extendendae non sunt, ideo haec secundae, quae a sanctis non inuenitur asserta, merito non concedi. Sententias alias lege apud D. Thomam hoc loco, & apud alios.

D. Th. Bon. & Scoti sententia.

D. Thomas hoc loco, D. Bonaventura, Richardus & Scotus, omnes in 1. d. 32. & quidam alij, distinguunt propositionem. Si enim, inquit, diligere, sumatur essentialiter, haec propositio, Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto, non secus falsa est, atque haec, Pater est sapiens sapientia genita, idque propter rationem, ob quam paulo ante diximus hanc secundam falsam esse, retractatamque ab Augustino. Si vero diligere sumatur notionaliter, est vera, sicut haec etiam est vera, Pater Verbo a se genero dicit se atque alias duas personas, & creaturas: quemadmodum enim in Verbo diuino ratione intelligere essentialis in eo inclusi, quod peculiari quadam ratione vi generationis illi fuit communicatum, cernitur respectus rationis ad creaturas & ad personas diuinas, tamquam ad res eo expressas ac significatas, rationeque illius respectus personae, & res creatae dicuntur dici eo Verbo, vt q. 27. & 34. explicauimus: sic etiam in Spiritu sancto, ratione amoris essentialis in eo inclusi, quem scimus peculiari quadam ratione vi spirationis cum accepisse, cernitur respectus rationis, ac veluti cuiusdam propensionis, ad personas diuinas, imò & ad creaturas tamquam ad res amatas ratione cuius respectus verè dixeris, Patrem & Filium diligere se Spiritu sancto, sumendo diligere notionaliter.

Contra hanc tamen sententiam argumentantur Durandus & alij. Primò, quoniam actus notionalis non reflectitur supra personam à qua est, sed solum cadit super personam per eum actum productam: cuius rei ratio haec est, quia actus notionalis, est actus, quo producitur persona, qui proinde super nihil cadere potest, quam super personam, quae per eum producitur. Vnde quia idem non potest producere se ipsum, actus notionalis non potest cadere supra personam à qua est, fit ergo, vt, sumpto diligere notionaliter, falsum sit dicere, Patrem & Filium diligere se, non secus ac producere se: ac proinde fit, vt falsum sit dicere diligere se Spiritu sancto. Secundò, diligere notionaliter est spirare, quando quidem non aliud est, quam diligendo producere: sed falsum est dicere, Patrem & Filium spirare se ipsos Spiritu sancto: ergo falsum etiam erit dicere, diligere se notionaliter Spiritu sancto.

Durandus Obiectio.

Vt de hac re dicam, quod sentio, sciendum est: Actum notionalem, si sine vlla admixtione sumatur, non cadere nisi supra personam productam, vt probant argumenta proposita. Quare quia generare, & spirare sunt merè notionalia, generare solum cadit supra Filium, & spirare supra Spiritum sanctum: neque enim dicimus Patrem generare se, sed Filium ac Verbum, non quidem Verbo, sed intellectu, vt principio quo, & generatione, vt productione actiua. Nec dicimus Patrem & Filium spirare se, sed Spiritum sanctum, non Spiritu sancto, sed voluntate, aut spiratione actiua. Quare si dicere sumatur merè notionaliter, Pater solum dicit (hoc est, producit ac generat) Verbum, non Verbo, sed dictione ac generatione: atque hoc modo Pater aeternus, nec se, nec creaturas Verbo dicit. Quia tamen Verbum in sui significatione, includit, esse expressiuum & significatiuum (quod est respectus rationis ad res Verbo dictas & significatas, conuenitque Verbo aeterno ratione intelligere essentialis, quod in se includit, vt q. 27. art. 1. & alias saepe explicatum est) Filius verò aeternus, vt significatur

Notionalis actus, si sine vlla admixtione sumatur, non cadit nisi supra personam productam.

Si dicere sumatur merè notionaliter, solum Verbum pater dicit, non se, neque res creatas.